

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Любомира Симеонова Попова
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Велико Търново

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието
докторска програма “Управление на образованието”

Автор: *Офелия Иванова Кънева*

Тема: Участие на децата във вземането на решения – политики и практики

Научен ръководител: *проф. д-р Галин Борисов Цоков, ПУ „П. Хилендарски“*

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РЗЗ-114 от 13.01.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертация на тема „Участие на децата във вземането на решения – политики и практики“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, докторска програма “Управление на образованието”.

Автор на дисертационния труд е Офелия Иванова Кънева – докторантка на самостоятелна подготовка към катедра „Педагогика и управление на образованието“ с научен ръководител проф. д-р Галин Цоков от ПУ “Паисий Хилендарски“.

Представеният от докторантката комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи: молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд; автобиография в европейски формат; протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата; дисертационен труд; автореферат; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи. Приложен е списък със седем научни публикации, свързани с тематиката на дисертационното изследване.

Данни за докторанта

Офелия Кънева е бакалавър по “Управление на социални организации” и “Преквалификация и пренасочване на работната сила” и магистър по “Трудови пазари и системи на заетост” от СУ „Кл. Охридски“. Придобива квалификация „Управление на професионалната рехабилитация” във Виена. Членува в Съюза на учените в България, основател и член е на Академичния съвет към Върховния комисариат по бежанците на ООН, член е на българската анти-стигма коалиция.

Докторантката Кънева има богат професионален опит като: координатор проекти, заместник кмет, главен експерт в МТСП, директор в Агенция социално подпомагане, главен директор в Агенция по заетостта, председател на ДАЗД, координатор проекти във Фондация „Озон“, преподавател. Несъмнено цялата професионална биография на дисертанта е в сферата на образованието, координацията, контрола и методическата подкрепа за правата на човека и децата. Високата експертиза, която притежава, се проектира успешно в публикационната й дейност и в участието й в редица образователни и социални проекти. Натрупаният изследователски и практически опит обуславят отлични възможности за развитието й като експерт, учител, мениджър и категорично допринася за реализиране на дисертационното изследване, свързано с участието на децата във вземането на решения.

2. Актуалност на тематиката

Темата на дисертационното изследване е изключително актуална както за педагогическата теория, така и за образователната практиката и притежава особена социална значимост. Чрез интердисциплинарен подход се изследват педагогическите, философските, правните и етични аспекти на детското участие. Целите и задачите на дисертацията са насочени към намирането на ефективни решения за осигуряване на адекватна защита на интересите на децата, удовлетворяващи високите обществени очаквания и нагласи.

3. Познаване на проблема

Докторантката демонстрира отлично познаване на изследваната проблематика, свързана с детското участие както в теоретичен план, така и в правен аспект на национално и международно равнище. Тя умело извежда обобщения и изводи, и представя убедително модел за ефективно детско участие, който има голямо значение за образователната теория и практика.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване съответства на теоретико-емпиричния характер на дисертационния труд. Тя съдържа теоретични, емпирични, статистически и социологически методи. За постигане на поставените цели са използвани количествени и качествени методи и

системен подход – теоретичен анализ и синтез, индуктивен и дедуктивен метод, сравнения, графични методи. За реализирането на поставените задачи е проведено и емпирично социологическо проучване, в което се използват разнообразни статистически методи.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Докторантката има дългогодишна експертна и управленска практика, което е изключително благоприятна предпоставка за осъществяване на проучвателска дейност и извеждане на модел за включване на децата в процесите на вземане на решения.

Дисертационният труд е в обем от 184 страници, 138 страници приложения; 21 страници библиография и декларация за оригиналност. Включени са 38 фигури, 62 таблици, 2 схеми. Използваната библиография е представена от общо 313 източника, от които на кирилица (български и руски език) са 61, 196 са на латиница (английски, немски език) и 56 интернет източника. Приложенията са 12 на брой.

Трудът е структуриран в увод, три глави, препоръки, заключение и приноси. В увода се откриват ясно формулирани и обосновани основания за избора и разработването на дисертационната тема. Авторката разгръща своята изследователска логика, в която се открояват много точно формулирани обект и предмет на дисертационната разработка, цел, задачи и изследователски хипотези. Представени са основните изследователски методи.

Глава първа „Същност и особености на детското участие“ съдържа параграфи, анализиращи философски, педагогически и управленски аспекти на участието на децата във вземането на решения и представя концептуална рамка на понятието детско участие. Всеки параграф е успешно конструиран логически, а връзката между параграфите е добре осъществена. Авторката демонстрира много добро интердисциплинарно познаване на проблематиката за детското участие, убедително анализира различни концепции и извършва задълбочено професионално оценяване. Кънева показва, че умее да интегрира успешно различни подходи в дисертационния труд, да извежда същностни характеристики, показва убедително професионални умения и използва научни подходи за задълбочен анализ на съществуващи разнородни по съдържание и функции източници.

Втора глава „Политики по отношение на участието на децата: макрополитики в български контекст и приоритети в международните политики“ е структурирана в три параграфа: Преглед на детското участие в съвременната българска практика; Актуални национални политики; Международен план на политиките за участие на децата в процеса на взимане на решения. Тук Офелия Кънева анализира задълбочено съвременното състояние на детското участие в национален план, въз основа на действащите у нас Съвет на децата, общински

детски/младежки съвети и училищни/ученически съвети. Същевременно откроява ролята и позицията, свързана с политиките за участие на децата в процеса на вземане на решения в международен план – през призмата на дейността на ООН, Върховен комисариат по бежанците към ООН, ЮНЕСКО, Фонд на ООН за деца – УНИЦЕФ, Световна здравна организация, Международна организация на труда, Съвет на Европа, Европейски Съюз и други международни обединения.

В съответствие с поставената цел и изследователски задачи е конструирано и съдържанието на трета глава „Дизайн и анализ на резултатите от емпиричното изследване“. Успешно е поставена целта на емпиричното изследване с фокус върху провеждане на диагностично проучване с включване на ученици и други заинтересовани лица относно степента на участие на децата във вземането на решения в образователните организации. Задачите на експерименталното изследване са добре обвързани с целта. Организацията и методите на емпиричното изследване също намират убедителното си място и представяне в тази глава.

Въз основа на социологически анализ на събраните данни и правдиво откритите предизвикателства, свързани с участието на децата в процесите на вземане на решения, докторантката разработва и представя проект за изработване на модел на детското участие, включително и в образователните организации. Съществена част от изследователската работа е в посока създаване на проект за нормативни документи, свързани с детското участие. Авторката съзнава, че устойчиви промени могат да се реализират чрез обогатяване и осъвременяване на нормативна база относно детското участие и обосновано предлага Проект на Наредба за критериите и стандартите за участието на децата в процесите на вземане на решения.

И в тази глава качествена научно-теоретическа подготовка на Кънева, изследователските ѝ компетентности, уменията ѝ за анализ на научни източници и нормативни документи, както и интерпретационните ѝ способности, свързани с формулиране на възможни решения за по-ефективен модел на детско участие, са на високо ниво.

Включените в текста графични методи за представяне на данни, взаимовръзки и зависимости съдействат за визуализиране на изследователската проблематика, подобряват възприемането и увеличават убедителността на дисертационното изследване.

В обобщение считам, че докторантката е избрала проблематика и е разработила дисертационен труд, който по значимост отговаря на изискванията и има сериозни теоретически и практически приноси.

Приемам формулираните от авторката научни и научно-приложни приноси, свързани с: Цялостен и прецизен анализ на участието на децата в процесите на вземане на решения;

Въведена класификация на формите за участие на деца в процесите на взимане на решения; Изведени макрополитики по отношение включването на децата в процесите на взимане на решения.

Същевременно държа да акцентирам върху следните значими приноси моменти:

- Оценявам високо научния интерес, сполучливо осъщественото проучване относно мястото и ролята на детското участие в образователен и социален контекст, концептуалната яснота на изведените основни понятия, на осмислените приложни измерения на дисертационната проблематика.

- Като значим принос може да се открие разработеният Проект на Наредба за критериите и стандартите за участието на децата в процесите на вземане на решения.

- Адмирам като педагогическа иновация опита за модел на участието на децата във вземането на решения, изграден въз основа на интегративен и интердисциплинарен подход.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Научните публикации на Офелия Кънева са свързани с тематиката на дисертационното изследване. Както темите и заглавията, така и съдържанието на публикациите са формулирани компетентно, основани са на сериозни анализи и ясно открояват авторската ѝ позиция. Броят на публикациите е седем, той съответства и дори надхвърля изискванията, свързани с придобиване на образователната и научна степен 'доктор'.

Публикациите са както следва: 5 самостоятелни и 2 с двама съавтори. Една от публикациите е на английски език, а една публикация е от участие в ммеждународна научно-практическа конференция.

Дисертационният труд е дело на автора. Дисертацията се отличава с научен стил, добавящ за този тип разработки, който същевременно се характеризира с достъпност и четивност. Структурата на дисертационния проект е добре организирана, а направените изводи са подкрепени с умело изведени теоретични и емпирични доказателства.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на изискванията, като синтезирано и адекватно отразява съдържанието на дисертационния труд. Не възникват съмнения относно неговата оригиналност.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Изборът на автора Офелия Кънева да се заеме с това изследователско поле и да предложи модел за ефективно детско участие, заслужава сериозно внимание и висока оценка. В този аспект препоръчвам:

- Дисертационният труд да се оформи и издаде в подходящ формат за широко използване от педагогически специалисти, от образователни и социални експерти в образователни и социални институции, общински, областни и държавни администрации.

- Да се организират и проведат обучителни семинари, свързани с детското участие за ефективното подпомагане на процеса на ученическото самоуправление и участието на децата във вземане на решения, за педагогически специалисти и за експерти на общинско, регионално и национално равнище.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Педагогическия факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Офелия Кънева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Офелия Иванова Кънева в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието, докторска програма “Управление на образованието”.

05.02. 2020 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Любомира Попова)